

Budapestre vonatkozó újságcikke

Osztályozás

372.22

Szerző:

Hely

Cím: *A nyaklevestől a társalgásig...*

Idő

"1928"

Forrás:

Budapesti Hírlap

Személy

Bm
(Helv)

1928. 9. 8.

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Helvszám

372.221 "1928"

A nyaklevestől a társalgásig...

A hatosztályos polgárok és polgárnők premierjén — Látogatás a főváros mintaiskolájában

Nagy szenzációja volt ma a fővárosi polgárság egy részének, nevezetesen azoknak, akik éppen most hat évesek. Ezek a zsenge polgárok ma találkoztak először a versengős élettel: ma kezdődött a tanítás az elemi iskolákban. Jó néhány esztendeje már, hogy hasonló szenzációban volt részem. Úgy esett, hogy iskolajárásom első napján kissé túlságosan férfiasan, önállóan viselkedtem és a tanító bácsi azon nyomban ki is oktatott. Az első tanítási napon ugyanis nyitva volt az osztály ablaka, nem hallottuk a tanító úr épületes bevezető szavait. Fürgén odaugrottam az ablakhoz és mert pöttöm legényke voltam, fölmásztam, hogy becsukjam. Nem szólított fel erre senki, büszke is voltam gyors elhatározásomra. A tanító bácsi azonban odajött és gondolva, hogy kisgyerek létemre úgy se nagyon értem én még a tudós magyarázatot, jócskán nyakonvágott. Így kezdődött valaha az iskola.

Az idők azonban változnak, s velük együtt a szokások is. Ma már egészen másként vezetik be a kis ártatlanságokat a nyugzó társadalmi életbe. Kíváncsi voltam az új iskola új szellemére, éppen ezért elmentem a főváros híres mintaiskolájába, a Mária Terézia-téri gyakorló iskolába, ahol Rákos István királyi tanácsos és Háros Antal igazgató magyarázta meg és ismertette az új iskola szellemét.

*Bebü, Pitykó,
Buncsi...*

Az első osztályban mutatkoztak be természetesen az újoncok, akikbe bele kell majd tölteni azon a bizonyos nürnbergi töléseren keresztül a tudományt. Hát bizony laikus számára ez szinte megoldhatatlan feladatnak látszik. Mert a csöppségek például igen jól tudják, hogy a rádió nem szól, ha a földvezeték nincs a vízvezetékkel összekötve. Ezzel szemben nagyrészüknél sejtelnék sincs arról, hogy a nagypapát miért nevezik nagypapának, hogyan került az őrá egyáltalán a családba. Sok csöppesség nem tudja a nevét sem. Sőt olyan makacsok, hogy a helyett, hogy ők tanulnak meg a nevüket, a tanítónéninek kell megjegyezni a sok becéző nevet, amelyek között egész fantasztikus hangzásuk is vannak, mint például: *Bebü, Pitykó, Buncsi* és a legegyszerűbb is ilyen, hogy: *Cukros Jóska*.

A legnagyobb baj azonban az, hogy általában sejtelmük sincs a számképekről. Legtöbbjük nem tudja megkülönböztetni az egyet a kettőtől, vagy pláne kettőt a háromtól. Sok apróság csak három ujját tud összeszámlálni a kezén, azt is úgy, hogy veszi a hüvelykujját, azután a mutatóujját, azután újra a hüvelykujját.

Az új iskola barátságos új szellemével azonban hamarosan megbarátkoznak. Ma például, amikor a tanítás megkezdődött, s a mamák, papák, nagymamák, nagypapák, nagynénik, nővérek, fivérek, unokatestvérek kivonultak a teremből, a bájos tanítónénivel magáramaradt csöppségek közül csak egy ptyeredett el. Csodálatosképpen épp a Márta

Bandi, aki pedig tavaly gyakran meglátogatta kis bátyját az iskolában és a tanítónéninek mindannyiszor harsányan bejelentette, hogy jövőre már ő is idejár. Ma mégis elpityeredett. Nem sokáig tartott azonban a szomorúsága, mert mellette egy kis gyermek egyszerre csak felállt, kiment a katedrához és így szólt:

— Nézze csak néni, új cipőm van ám.

Rögtön utána húszan álltak föl, bejelentve, hogy az egyiknek új ruhája, a másiknak új sapkája, a harmadiknak új nyakkendője, a negyediknek pedig csupa új holmija van.

Ezzel azután szerencsésen meg is indult a büszke versengés, az egyéniség fölébresztése, amely az új iskola szellemének legfőbb irányelve. Háros Antal igazgató mondta:

Nyolc tehén az ötödik emeleten

— Most már a gyakorlatban is keresztül-visszük azt az eminens tény, hogy az iskolában nem a tanító a fontos, hanem a gyerek.

Valóban, a ruházati újdonságokkal való versengés közben egyszerre csak megmozdult a spiritualitás, az egyik apróság furfangosan megkérdezte, hogy mire való a tábla, mert ha esetleg arra való lenne, hogy rajzoljanak rá, hát ő szívesen rajzolna. Néhány perc múlva már hatalmas gözmozdony körvonalai alakultak ki a fekete táblán. Igen ám, de feláll az egyik és azt mondja:

— Erre a vonatra nem ülnek, mert nem jó. Hiányzik róla a — légfék.

De már közbeszól a másik:

— Nem kell annak légfék, úgysem sokáig használják már a gözvonatot. Láttam most nyáron Felsőausztriában, hogy felsővezetőkes villanymozdony a jó.

Igy telt el kedélyesen és nagy vitéi versengésben az óra, miközben az egyik gyerek azt mondta, hogy jó lenne, ha a tanítónéni elmenne hozzájuk a Ferencvárosba, van

ugyanis tehénük és babódi tejet kaphat. Az egyik társa megkontrázta, mondván, hogy inkább hozzájuk jöjjön a tanítónéni, mert nekik két tehénük van. Egymásután jelentkeztek a többiek is, végül az egyik kibökte a rekordot:

— Nekünk nyolc tehénünk van.

Tudni kell azonban, hogy ez a csöppesség egy bérpalota ötödik emeletén lakik. A tanítónéni látta, hogy füllett az anyalka, de nem akarta megszegyeníteni társai előtt. Így szólt tehát:

— Nem tévedsz te? Hogyan lehet nektek az ötödik emeleten nyolc tehénetek?

A kicsinyke rákvörösen körülnézett az osztály feszült figyelmé között kijelentette:

— Tanítónéni, kérem, most már ne lén sem, hogy én ezt csak álmodtam.

Az óra végén vidám hangulatban megkérte a tanítónéni:

— Sirt valaki?

Vékony cémahang ciripel:

— Senki.

A kis Márta Bandi mondja ezt, aki egyedül szepegett az óra elején.

A gyerekek egyébként hazá sem akartak menni és amikor a tanítónéni figyelmeztette őket, hogy az anyjuk odakint vár, az egyik megjegyezte:

— Na hiszen, várhatnak egy kicsit a mamák.

Ami nem kell annak a kutyának

Ezek a gyerekek már az első napon megéreztek, hogy semmitől nem kell félni, a tanító nem nehezedik egyéniségükre tekintélyével. Valóban, az új tanítás valóságos játék, vagy ha úgy tetszik: munka. Ebben a munkában azonban a gyermek és a tanító egyaránt vesz részt és hogy a tanító irányít, azt a gyerekek észre sem veszik. A tanításnak ma már nem az a célja, hogy rengeteg holt ismeretet tömjön a gyermek fejébe, hanem, hogy élme.

XX. nyeken keresztül személeteket gyűjtsenek és azokat azután valóban tudják is. Így például most már nem kell a gyerekeknek egyik napról a másikra a békát megtanulni a tizenhetedik sortól a nyolevanharmadikig, hanem odafönt a biológiai laboratóriumban naponta a szünetekben megnézheti a békát, fogdoshat neki legysket, növényeket ültethet, sőt, amikor például a kutyát tanítják, behoznak az osztályba egy élő kiskutyát, amely természetesen a legnagyobb élethűséggel mutatja be a kutya összes sajátságait.

Ez az individuális szabadság erőteljesen látszik a gyerekek írásbeli dolgozatain. Szó sincs ezekben a régi iskola sablonos és a gyereket képmutatásra készítő témáiról, mint például valaha az ilyenek voltak: *mit csinálnék, ha beteg lenne a testvérkém; miért szeretek iskolába járni és az ehhez hasonlók.*

A gyerekek a modern iskolában nagy általánosságban kapják meg a témát és saját fölfogásuk szerint adnak címet. Így például egy második osztályos kisleány a szemetes utca hátrányairól a következő mulatságos dolgozatot írta:

„A láb.

Tegnap, amint jöttem haza, egy csirkelábat találtam. Azt gondoltam, hogy nem szép, hogy egy csirkeláb van az utcán, és fölemeltem. Éppen jött egy kutya, odaadtam. De az annak a kutyának nem kellett.“

Egyenesen megható egy Erdélyből származó menekült család második elemista kisfiának az írása arról, hogy a magakészítette papirfecske jól repül-e, vagy sem:

„Az én fecském mindig nekirepült az ablaknak. Biztosan a szabadság után vágyódik, azért akart kimenni.“

A legbűbájosabb azonban kétségtelenül egy kisgyermek egészségügyi dolgozata, amelyet saját belátása és ízlése szerint színdarabnak írt meg:

„Párbeszéd.

Kisétáltam egy zöld erdőbe.

A tüdő: Köszönöm, hogy idehoztál erre a jó levegőre.

A bacillus: Minek is jöttél ide, olyan rosszul érezzük magunkat. Menj el innen gyorsan.

A tüdő: Úgy kell nektek, mert mindenkinek csak kárt okoztok, most én legyőzlek benneteket.

A bacillus: Jaj, jaj végünk van, megöl ez a jó levegő, vigyél el innen minket.

Én nyugodtan tovább sétálok.

A tüdő: Gyorsan, gyorsan, kis rakodóhajócskák!

Vérsejt: Mit parancsolsz, gazdám?

A tüdő: Rakódjatok meg jól oxigénnel, siessetek el a test minden részébe, azután jöjjetek vissza új rakományért.

A vérsejtek boldogan futkosnak a tüdőhöz, oda meg vissza, én pedig boldogan sétálok az erdőben, míg be nem esteledik.“

Viszont határozottan tudatos humor van a kis Margitka írásában, aki Katóról a „vigyázó“-ról írt dolgozatot.

„... A Kató, a vigyázó, persze mindig ő az első... A Mancsi már jön is és mit csinál? Énekel: „Tekintetes asszony, jöjjön meg a jobbik esze magának...“ „Az egész osztály utána. Szegény Kató csak kiabál. Tekintetes Kató, jöjjön meg a jobbik esze magának is és ne kiabáljon...“

Németh Károly.